

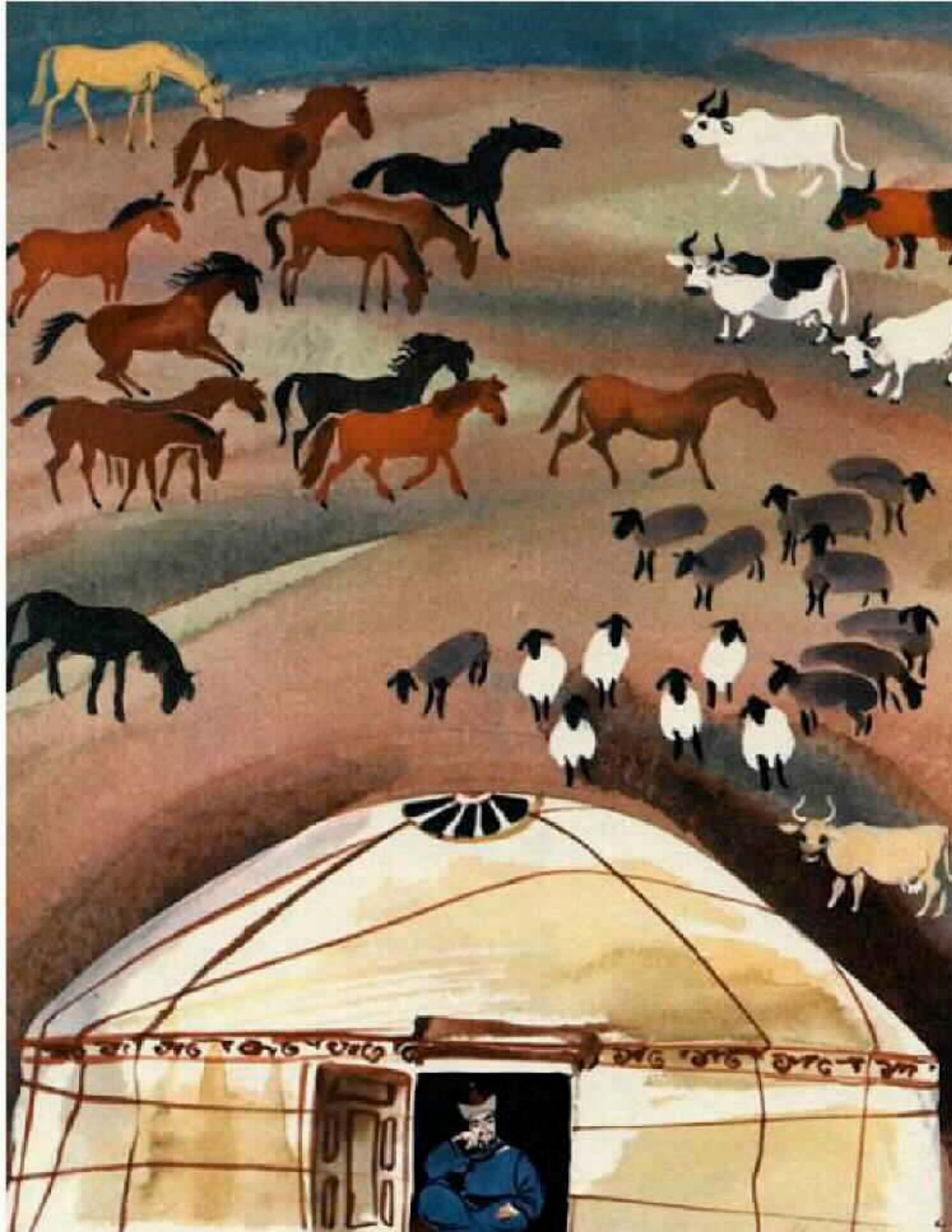
הצעיר והחאן

טובה – דרום סיביר
צייר א. קוקובקין

אוסקוס-אול היה עוד צעיר כשאבא שלו מת והשאיר לו רכוש רב – שלושים סוסים, שלושים כבשים ושלושים פרות. "אין לי אחים ואחיות" אמר לעצמו אוסקוס-אול. לשם מה לי כל הרכוש הזה? מוטב לי לרכוש ידע במקומו. הוא יצא עם העדרים שלו לערבה. כעבור זמן הגיע לקבוצת יורטות. כשנכנס לראשונה ראה אנשים ששיחקו שחמט. "מאין באת?" שאלו אותו "מה רצונך?" "באתי מדרום. ההורים שלי מתו. נשארו לי עדרים גדולים ורציתי להחליף אותם לידע. תלמדו אותי לשחק שחמט ואתן לכם שלושים כבשים" אמר אוסקוס-אול.

השחקנים הסכימו. הוא נשאר אצלם שלושה חודשים ובסוף ידע לשחק טוב יותר מהמלמדים שלו. הוא נפרד מהם והלך הלאה עם יתר העדרים.

אחרי כברת דרך ראה יורטה לבנה. שם שלושה בחורים הראו זה לזה להטוטים.

"מאין אתה? מה אתה מחפש?" שאלו אותו.

"באתי מדרום. הוריי מתו והשאירו לי עדרים. רציתי להחליף אותם לידע. תלמדו אותי לעשות להטוטים ואתן לכם שלושים פרות" אמר אוסקוס-אול.

הלהטוטנים הסכימו. עברו שלושה חודשים ואוסקוס-אול ידע כבר לעשות להטוטים טוב יותר מאשר המורים שלו. הוא נפרד מהם ועם עדר הסוסים שלו המשיך צפונה.

בדרך ראה שוב יורטה. שם ישבו אנשים שהתאמנו בחשבון. אוסקוס-אול סיפר להם שהחליף את הכבשים והפרות שלו עבור לימודים ועכשיו הוא יודע לשחק שחמט ולעשות להטוטים.

"תלמדו אותי לחשבון ואתן לכם עשרים ותשעה סוסים" אמר. האנשים החכמים הסכימו. תוך חודש ידע אוסקוס-אול לספור לא יותר גרוע מאשר המורים שלו. הוא נפרד מהם, עלה על סוסו היחיד שנותר לו ורכב הלאה.

הוא שמע מהאנשים בדרך כי מעבר לנהר חי אחד קאראטי-חאן ערמומי. חאן זה משחק שחמט עם כל עובר בסביבה. מי שמפסיד במשחק נשאר אצלו כרועה צאן, אבל מי שיצליח לנצח במשחק שלוש פעמים הובטח לו כל הצאן של החאן, יחד עם הרועים.

"צריך לנסות ולשחק עם החאן" חשב אוסקוס-אול "הרי לא בכדי למדתי לשחק שחמט."

הוא עבר את הנהר ורכב בערבה רחבת הידיים. שם הוא ראה עדרי צאן רבים. היה זה הצאן של קאראטי-חאן. אוסקוס-אול ספר את הרועים. הם היו שם תשעים ותשע.

"אם אפסיד, יהיו לחאן מאה רועים, ואם אנצח כל הרועים יהיו חופשיים" חשב הבחור ורכב אל יורטה של החאן.

"מאין באת? מה אתה מחפש?" שאל קאראטי-חאן.

"באתי מדרום. רציתי לשחק אתך בשחמט. אמרו לי שאם אנצח אוכל לזכות בכבשים וברועים שלך" ענה אוסקוס-אול. החאן צחק:

"לנצח! אתה, נודד רוצה לנצח אותי? מוטב שתגיד לי קודם מה ראית כשהגעת לעמק שלי?"

"ראיתי כבשים ורועים שלך"

"אז לך קודם ותספור כמה רועים יש שם, אחר כך נשחק" אמר החאן.

"כבר ספרתי" ענה אוסקוס-אול "תשעים ותשע רועים. אם

אפסיד יהיו מאה. ואם אנצח, כל הרועים יהיו חופשיים!"

החאן השתומם שאדם פשוט כזה ידע לספור, וישב לשחק. מהר מאוד הרגיש חאן כי הוא עלול להפסיד.

"הה, בחור. חכה" אמר "שחמט זה משחק קשה, ממושך.

בן-אדם צריך לאכול, לשתות. ננוח קצת ונאכל."

אשתו של החאן הביאה אוכל על שתי צלחות זהב. אוסקוס-אול הבין: האוכל שעומד לפני החאן מרחיב את מבט העיניים,

מעורר את השכל. והאוכל שלפניו – מערפל את העיניים, מרעיל את השכל. אך הוא לא סתם למד לעשות להטוטים. החאן אפילו

לא מצמץ בעיניו כשאוסקוס-אול החליף את הצלחות.

אחרי שאכלו המשיכו לשחק. אחרי מהלכים אחדים החאן הפסיד.

"פעם אחד ניצחתי" אמר אוסקוס-אול המלומד "נשארו עוד פעמיים."

החאן הביט עליו בכעס והם התחילו את המשחק השני. ושוב אוסקוס-אול התחיל לגבור על החאן והחאן קורא:

"אישה, תביאי אוכל. צריך לחזק את הכוח שלנו!"

שוב האישה הביאה צלחות זהב והלהטוטן שוב החליף אותן.
עיני החאן התערפלו אחרי האוכל. הוא לא ידע מה לעשות. מהר
מאוד הפסיד שוב.
"נשחק עוד פעם" אמר אוסקוס-אול
החאן הביט עליו בפחד והם התחילו את המשחק השלישי. כבר
אחרי המהלכים הראשונים החאן הבין - הפסיד את המשחק. שוב
הזמין אוכל ושוב אוסקוס-אול החליף את הצלחות. כשהחאן רק
התחיל לאכול התערפלו עיניו, כלי המשחק התחילו להתערבב
בראשו. תוך שלושה מהלכים אוסקוס-אול ניצח את החאן.
החאן נאלץ להודות בניצחונו של אוסקוס-אול. היה לו חבל להיפרד
מהעדרים והרועים, אך לא היה לו כל מוצא.
"כל זה עכשיו שלך" אמר קאראטי-חאן "קח, נהל אותם."
"אין לי צורך בעושר" אמר הבחור המלומד "העיקר שהרועים
חופשיים עכשיו. ולכל אחד מהם אני מעניק עדר כבשים במתנה."
ואוסקוס-אול עלה על סוסו ורכב משם.

